Ч. 283 Середа 17 (29) грудня 1897. Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім недїль і гр. кат. сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Редакция і адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане за вложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової

# НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Староствах на провінциї:

на цїлий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цїлий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр

## Вісти полїтичні.

*(Сойм краєвий і резиґнация Є. Ем. Кардинала з віцепрезидентури. — Словаки а Чехи. — Хіньска позичка в Росиї і перевага Росиї в Хінї).*

Нинї в полудне збирає ся наш сойм краєвий на перше засїдане. Видїл краєвий приготовив на се засїдане, як звістно, аж 60 всїляких предложень, котрих перше читане відбуде ся нинї. Межи иншими знаходить ся проект зміни закона будівельного з 4 цьвітня 1889, виданого для більших місцевостий. Тим законом мають бути обняті між иншими ще й сї місцевости: Бариш, Баранів, Болшівцї, Ягольница, Янів (пов. городецкий), Яричів новий, Краковець, Лопатин, Мости великі, Немирів, Низько, Рожнятів, — разом 22 місцевостий. — Дальше знаходить ся в тих предложенях проект зміни закона громадского для 30 більших міст в тім напрямі, щоби продаж або заміна майна закладового, як також затягане позички були предкладані Видїлови краєвому до затверджения.

W. Ztg. доносить, що Є. Вел. Цїсар приняв просьбу Є Ем. Кардинала Сембратовича в справі увільненя его від уряду заступника маршалка краєвого і велїв висказати ему Найв. признане за его успішну дїяльність в сїм урядї. Рівночасно іменував Цїсар заступником маршалка Преосьв. еп. Константина Чеховича.

Віденьскі ґазети доносять, що в послїдних часах перебувало в Празї двох видніших словацких мужів, котрим Молодочехи обіцяли материяльну поміч до словацкого руху на Угорщинї, котрий має розпочати ся в слїдуючім роцї.

З Льондону доносять, що хіньске правительство задумує затягнути в Росиї позичку в сумі 100 міліонів, а в застав дає доходи з податку ґрунтового, монополь будови зелїзниць і копаня вугля, а також один порт кінцевий для зелїзниць. Крім того має бути іменований інспектором мировим один Росиянин на місце Анґлїйця сер Гарта. В париских кругах полїтичних суть того переконаня, що Росия хоче узискати в Хінї і економічну перевагу, та дїлає в порозуміню з Францією, з чого для Франциї має опісля вийти (?) велика користь.

## Лист буковиньского еміґранта з Канади.

В селї Рупуфинцях кіцманьского повіта на Буковинї вийшов був в червни сего року 70-лїтний господар Семен Монич разом з жінкою і дїтьми до Америки. Тепер написав він з Канади лист до своєї доньки, що остала ся в краю і остерігає свояків, щоби не давали ся намавляти аґентам і не їхали до Америки. „Буковина“ оголосила той лист, в котрім Монич так пише:

„Дорогий сину і дочко! Не дивуйтесь, що я так довгий час до вас нїчого не писав. Знаєте добре, що я з собою взяв 700 левів, а коли приїхав на місце, лишило ся менї 20 зр. Поле 160 акрів я дістав; та що менї з того поля, коли нема як зачати ґаздувати! Сторона тут дуже сумна; тї господарі, що забрали землю, будують не хати, а осикові кучі, кождий на своїм куску, далеко один від другого Біда тут велика, неодин без хлїба і без води, бо тяжко дістати. Що правда, ми видимо трави хороші, але ми ще не сїяли, то не можемо на певно сказати о збіжу. Досить того, що огородовини тут не буде, бо серед лїта ночами нераз рано сивіє ся трава від морозу на долинах. Тут тілько яре збіже, та говорять, що бувають і такі роки, що і то змерзне. Кукурудза не доходить; о угірцях (огірках) анї бесїди. Що-до зарібків то все то, що наші люди в краю собі плетуть, неправда. Гіркий тут заробок; лїтом коло сїна і коло жнив всего місяць з половиною, та мож заробити 15 до 20 долярів і по всїм; та декому лучить ся робота при зелїзници лїтом. Молодому ще лїпше, але старому дуже тяжко, бо тут і до роботи старого не хочуть. Милї дїточки! Не думайте о Канадї, не вірте нікому, тримайтесь того, що маєте в краю, а будете щасливійші і лїпше жити, як тут. Подумайте лиш на тим, що з 700 левів не осталось нїчого, все обдерли — і на старість мушу гірко бідувати і тяжко робити від 6-ої години рано до 6-ої у вечер; руки не старчать, крижі болять, а ще до того далеко, дуже далеко від того місця, де я взяв фарму, бо більше, як 609 миль анґлїйських, а наших 127, при зелїзници. Не було би жалю, як би чоловік що заробив, а то нї; що правда, рахують доляра і 50 ц. на день, але як відтягнути за вікт (харч), то ледви лишає ся 3 до 4 дол. на тиждень. А — не дай Боже — як би який

46)

# ШПІГУН.

*(Повість Джемса Ф. Купера).*

(Дальше.)

### Глава трийцять трета.

Підчас коли дїяли ся ті події, про котрі ми розповіли, вів капітан Лявтон своє войско повільними і осторожними маршами з Фор Корнерс проти ворога. Коли вже підійшов близько него, став ему так успішно докучати, що ворог не знаючи того, що американьскої кінноти лиш дуже мало, не важив ся єї зачіпати.

Коли Денвуді відлучив ся від свого віддїлу, дістав вість, що ворог посуває ся поволи наперед і що Лявтон дістав виразний приказ не зачіпати ворога, аж прийде ему на поміч полк піхоти.

Капітан сповнив точно свій обовязок, хоч не мало коштувало его труду запанувати над своєю нетерпеливостию і вдержатись від зачіпки.

Бетті Фляннаґан їхала зручно своїм візком по скалистих дорогах Вест-Честеру, балакаючи то з вахмайстром про духи і страхи, то сперечаючись з лікарем про інтересні случаї в шпитали.

Але надійшла хвиля, коли судьба мала рішити ся на поли битви. Від півночи підходив віддїл міліциї близше ворога.

Лявтон і войско, що прийшло ему на поміч, сполучили ся около півночи і він зараз нарадив ся з командантом піхоти.

Командант вислухавши справозданя капітана, котрий досить легковажно висказував ся о ворозї, постановив зачепити Анґлїйцїв, скоро лиш засвитає і він буде міг зрекоґноскувати позициї неприятеля.

Зачіпка та мала наступити не чекаючи на поміч Денвуді'го і его кавалериї.

Вояки під командою капітана Лявтона поприв'язували свої конї, а самі полягали на мураву, щоби переспати ся через кілька годин.

Доктор Сайтґрівс, вахмайстер Голїстер і Бетті розстелили собі на невеличкім горбику кілька вовняних дерг і поклали ся також.

Лявтон підійшов до сеї громадки, ляг собі коло доктора, накрив ся плащем, підпер голову рукою і задуманий дивив ся на місяць. Вахмайстер сидїв.

Бетті лиш часом підняла голову, щоби сказати кілька докучливих слів до вахмайстра або до доктора.

— Отже видите, вахмайстре — говорив доктор дальше — коли будете рубати з долини в гору, то не зробите нїкому смерти а успіх буде той сам, бо розходить ся лиш о то, щоби ворога зробити нездібним до бою.

— От пусте балакаєте! — відозвала ся маркетанка. — Ніби то щось великого, коли чоловікови в снї відбере ся жите, або може правильні то такі люди, що дуже делїкатно обходять ся з ворогом?

— Не можна того сподївати ся, панї Фляннаґан — відповів лїкар спокійно, щоби така дурна жінка, як Ви, знала ся на штуцї лїкарскій. Але скажіть, капітане Лявтон, чи будемо завтра дуже пріти?

— Може й будемо — відповів драґон — тота міліция робить завсїгди побоєвище кровавим, все одно чи длятого, що у неї самі бо ягузи, чи длятого, що не уміє ся бити — а правдивий вояк мусить через єї зле поведене також терпіти.

— Чи Ви не слабі, Джоне? — спитав лїкар, взявши капітана за живчик.

— Слабий на серце, докторе, через глупоту наших командантів. Они, видко, гадають, що з такими людьми можна виграти битву, котрі обходять ся з мушкетою як би з ціпом. Тому й найбільше проливає ся крови в нашім краю, що мусимо спускати ся на таких людий.

Лїкар слухав дуже здивований. Як сам предмет розмови, так і спосіб, як она вела ся, були несподїванкою для него. Звичайно день перед битвою проявляв він таку слїпу завзятість, таку шалену ярість, що его теперішна холоднокровність і спокій мусїли тим більше впадати в очи. Впрочім в тонї его бесїди слїдно було якусь таку безнадійність, якесь таке пригноблене, якого ще нїхто по нїм доси не бачив.

Доктор Сайтґрівс не хотїв через хвильку відзивати ся до него і роздумував над тим, чи не використати би ему ту зміну для своєї улюбленої гадки, а відтак відозвав ся:

— Ви би, Джоне, мудро зробили, як би звернули увагу полковника на то, що пробиване баґнетом —

— Скажіть-ко, Архібальде, — перебив ему капітан, не дочувши его слів, чи не зважаючи

чоловік в тижни через слабість не пішов один день до роботи, то за вікт возьмуть і мало що остає ся. Убране дуже дороге; як взяти на наші гроші, так нема нічого з цілого зарібку. Нас приїхало сюди із фарм (господарств) 26 на роботу; за 15 днів відійшло 19 майже без нічого, а нас 7 ще осталось. Тамті сидять в місті під голим небом, бо не хочуть дати їм вільного білету на зелізниці, то-ж прийде ся їм іти більше як місяць назад пішки в голоді і холоді через степ, де не увидиш ні села, ні хати, ні води, ні ліса, тільки сильний вітер буде їх товаришем. Любезні діточки! Я вже старий, загнав-ем ся в тую далеку чужину і відай зложу свої кости тут; але я яко ваш отець не раджу вам сюда приїздити та плакати і проклинати свою гірку долю так, як тут неоден проклинає. Сей лист я пишу з того місця, де я тепер при роботі; оно називає ся Лейтбрідж (Lethbridge), а місто, де ми дістали землю, називає ся Yorkton; одно від другого далеко більше, як 600 миль англ. Щоби дістати вільний білет на зелізницю назад, треба робити три місяці і Бог знає як то перебути, а коби ще що заробити, а то мало що, а як дощ або сніг, то робота застановлена, а за вікт таки беруть. За їзду на морю вже і не згадую, бо слези лють ся; вже тогди неодному відхотілось Канади.

Поздоровляю Василину Ґрунтейку і раджу єї, щоби сиділа і не думала о Канаді, бо лекше бідувати межи своїми, як на чужині погибати межи чужими. Ілашу Никоряку! сиди дома і викинь собі гадку за Канаду; руский борщ, мамалиґа, картофлї сто разів ліпші і смачнїйші та здоровійші, як американьский білий хлїб, мясо і т. д. Стратиш батьківщину, а ліпшої долї не найдеш. Хочеш, вір або не вір, але — не дай Боже — як приїдеш, то неодна слеза покотить ся. Михайло Голїнатий! і ти будь здоров і ти замісць думати о Канаді, то поклонись сьвятій земли і сиди. Зачекайте всї, най перше ті збогатїють, що тут прийшли, і як вам пришлють гроші на дорогу, тогди їдьте; не вірте жадному, що пише до краю, що вже має корову і т. д, а тут не має нічого, так як писав Іван Джурак з Кадобівців, що за два місяці заробив на дві корові, а він хиба заробив тут при нас людеку погань і нечесть і пішов до дому, проклинаючи свою маму. Кость Некоряк! Не заїдеш навіть до Гамбурґу, а треба тобі, щоби біду купити за 500 до 700 левів, а як маєш який гріш при собі, то купуй кавальчик землї у того, що їде, то ліпше вийдеш. Все, як Бог на небі, пишу правду, а хто менї старому не хоче вірити, най вірить дальше аґентам, котрі хочуть взяти гроші за шіфкарти і панувати, та з нас дурних сьміятись.

Покланяю ся Всеч. о. Стефанови Івановичови; їх слова споминаю кождої хвилї, лягаю чи і встаючи, все чую: не їдь, не їдь! Дорогий Отче! Ні церкви, ні дзвона я тут не чув; а се менї дуже прикро. Відвертайте людий від Канади; може Вас тепер послухають, не так, як я непослухав, та днесь недїля, а я споминаю Ваші слова, тай лиш плачу. Будьте здорові. — *Семен Монич.*

## Новинки.

*Львів дня 28-го грудня 1897.*

— **Є. Е. п. Міністер** бар. Герман Лебль виїхав передвчера пополудни зі Львова до Кракова, а вчера від'їхав з Кракова до Відня.

— **Преосьв. епископ Константин Чехович** повернув з Риму до Перемишля дня 24-го грудня.

— **Нова стация телєґрафу** буде отворена з днем 1-го сїчня 1898 р. в Варяжи, сокальского повіта, при тамошнім урядї почтовім з обмеженою службою дневною.

— **Головний Виділ Товариства „Просьвіта"** розписує конкурс на слїдуючі працї популярні: 1. Про розумну управу рілї. 2. Про живлене худоби взагалї. 3. Про стаєннї навози. 4. Про рибоволю і новий закон ловецкий. 5. Популярний твір драматичний, примінений до сучасн.х відносин руского народу. 6. Повістка для народу. Працї належить присилати до головного Видїлу товариства „Просьвіта" у Львові (Ринок ч. 10), найдальше до кінця місяця марта 1898 р. Приняті працї переходять на власність товариства „Просьвіта" за заплатою гонораря авторского по 15 зр. до 25 зр. від аркуша друку; натомість неприняті працї будуть звернені авторам. Також подає головний виділ товариства „Просьвіти" до прилюдної відомости, що календар товариства (книжочка 1-ша і 2 га на 1898 р.) буде розсилати канцелярия товариства тілько тим членам „Просьвіти", що заплатили вкладки членьскі за 1897 р.

— **Канцелярия товариства „Просьвіти" у Львові** подає до відомости всїх читалень „Просьвіти", на основі повідомленя виділу „Рускої Бесїди" у Львові, що Президия ц. к. Намістництва рескриптом з дня 1-го грудня 1897 р. ч. 12.501/пр., призволила на виставлюване творів сценїчних: „За сиротою Бог з калитою", „Ніч Вифлеємска" і „Правда все горою" — Єр. Лущика.

— **Загальні збори** товмацкої філії „Просьвіти" відбудуть ся дня 30 го грудня с. р. о годині 10-ій в сали ради повітової в Товмачи. На тих зборах буде два виклади о господарских справах. Виділ запрошує всїх членів і прихильників товариства до численної участи в зборах.

— **Про великий пожар** в млинї Бретлєра в Дядьківцях під Коломиєю пишуть: Огонь тревае доси. Всякі проби ратунку показують ся безуспішними; збіжа в магазинах не можна ніяк угасити. В самім млинї вигоріло всьо до крихти. Навіть часть мурів внїшних завалила ся. Страшний образ знищеня. В магазинах було збіжа і муки за кілька сот тисяч зр. Шкода обезпечена до висоти пів міліона зр, Перед двома тиждням старий Бретлєр відступив синам той млин з магазинами. Кілька днів по підписаню правного акту вибух пожар в сутеренах і ширив ся з такою силою, що нічого не можна було виратувати з млина. В огни погиб робітник Дмитро Лаврук з Княждвора. В хвили я вибух огонь був він в сали до снїдань. На крик „горить" вбіг до млина аби взяти звідтам свій кожух і більше не вернув. Товпи цїкавих з Коломиї приглядають ся пожарови, що лютить ся шість днів без перерви.

— **Дезертир.** Команда 30 полку піхоти у Львові доносить, що дня 26-го с. м. утік з цитаделї Петро Шенґофер, рядовий при тім полку і доси до служби не зголосив ся.

— **Обікрали злодія.** В ночи з суботи на недїлю напали два звістні злодії: Антін Нечуцкий і Михайло Ситар, що ночували в притуловищи у братів Терциярнів на сплячого там Тому Распника, також злодія і обрабували его з готівки в квоті 2 зр. 40 кр. Ті гроші пропивали они якраз в однім шинку, коли вислїдила їх полиция і обох арештувала.

— **Сумна пригода** лучила ся у Відни на лат. сьвятий вечер. До варстату одного майстра токарского на Мариягільф прийшло кількох приятелів его ученика, називцем Суба. Один з тих приятелів, Марці, бавив ся револьвером, котрий вистрілив так нещасливо, що куля положила Субу на місци трупом. Марці побачивши, що застрілив свого приятеля, вицїлив револьвером в себе і відобрав собі также жите.

---

на них — як гадаєте, чи той місяць не такий самий сьвіт, як наш і чи нема там таких самих людий, як ми?

— Може дуже бути, Джоне! Знаємо его величину, дещо й о тім, який він, але поза то ще нічого більше не знаємо; то нам ще не звістно, чи там суть люди такі самі як і ми та чи дійшли до того совершеньства в науках, що й ми, що по більшій части зависить від стану їх суспільних відносин.

Менї байдуже про їх знане; але сила, що то все сотворила, єсть чудесна. Не знаю чому, але мене сум бере, коли дивлю ся на се сьвітило небесне — менї чомусь здає ся, що там перебувають душі помершиx.

— Напийтесь капку горівки — сказала Бетті, подаючи ему фляшку — від тої мраки чоловікови і кров застигає. Напийтесь капку, а будете спати спокійно аж до завтра. — Вашого коня я сама погодувала, бо менї здає ся, що ему на завтра треба буде сили.

— Тото зьвіздисте небо — говорив драґон дальше, не зважаючи на єї предложене — то величавий вид і велика шкода, що такий нужденний червак, як чоловік служить своїм підлим пристрастям під так величавою покривою неба!

— Правду кажете, любий Джоне — сказав на то доктор. — На земли єсть досить місця для всїх, що тїшать ся житем на нїй, коби лиш хотїли. А всеж-таки і війна має свої користи. Так на примір причиняє ся она до більшого знаня хірурґії, причиняє ся до —

— Видите онту зьвізду — говорив Лявтон дальше — що виглядає з поза онтих хмарок? Може й она таким сьвітом як наш, та й на нїй суть може такі самі розумні твари як і ми? Чи гадаєте, що й они ведуть війну та проливають кров?

— Прошу покорно — відозвав ся Голїстер салютуючи по войсковому — прецї в сьвятім письмі стоїть, що Бог велїв сонцю стояти, коли Йозуа зачепив ворога. А коли Бог сам помагає у війнї, то війна прецї не може бути гріхом! — —

Голос бубнів на горбах занятих Анґлїйцями дав знати, що там вже всї рушились, а в слїд за тим дали знак і Американцї. За хвильку опісля закипіло житєм і неспокоєм на обох горбах. Зачало свитати і обі сторони ладили ся до бою.

Американцї були числом в далеко лїпшим положеню, але що-до дисциплїни і заосмотреня у всї потреби неприятель значно їх перевисшав.

Коли сонце зійшло, видко було як ряди войска посували ся наперед. Американцї мусїли, щоби підійти до ворога, переходити через яр, а відтак на другім боцї іти в гору.

Розпочав ся марш, зразу в долину в як найбільшім порядку аж майже до самого спода горба, де королївске войско, крите з боків природною будовою землї зійшло було в як найкрасшім порядку.

Скоро показали ся Анґлїйцї, почала мілїция стріляти лавами, що мало добрий успіх, бо сперло на хвилю правильне войско. Але офіцири стали своїм людем додавати відваги і пішла сальва за сальвою з як найбільшою точностию. Коли так стрілянє потягнуло ся через якусь хвилю, взялись Анґлїйцї до приступу на баґнети, а щоби такому приступови стави ти опір, не було в американьскім войску достаточної дисциплїни. Ряди їх почали хитати ся — станули — поділили ся на компанії, — на части з них, — хоч все ще не переставали стріляти.

Лявтон був нїмим сьвідком тих рухів і навіть уст не отворив, аж поле крило ся втїкаючими Американцями. Аж тепер взяв собі до серця ганьбу своєї вітчини. Пігнав конем долї горбом, став кликати втїкаючих і взивав їх грімким своїм голосом, щоби стояли і оперли ся ворогови.

Раз показав на неприятеля і сказав своїм землякам, що они пустились на хибну дорогу.

В его накликуваню була якась така мішанина байдужности і енерґії, що декотрі здивовані станули, почім другі прилучили ся до них, аж примір відважного капітана від драґонів разом з їх любовю вітчини додав їм відваги і они завізвали его, щоби він їх на неприятеля.

— То ходіть, мої хоробрі приятелї! — відозвав ся капітан, навернувши конем в сторону як до анґлїйских рядів. — Ходіть, але не стрїляйте, аж буде можна ворога добре поцїлити!

Его люди послухали его і дали першу сальву аж тогди, коли підійшли були зовсім близько до ворога.

Якийсь анґлїйский підофіцир вискочив з поза дерева, за котрим крив ся і змірив ся мушкетою на Лявтона та в тій самій хвили й випалив.

Буланий під Лявтоном станув дуба а відтак повалив ся неживий на землю — Лявтон видобув ся борзо з під коня і станув проти свого ворога, котрий баґнетом пхнув его в груди.

Вдарили по зброї, що аж искри посипали ся і баґнет полетів високо в гору — в тій самій хвили упав і его властитель неживим на землю і цїлий облив ся кровю.

— Ходіть сюди! — крикнув Лявтон, махнувши шаблею, коли побачив, що кількох кавалеристів прискакує до него — ходіть сюди! — і притім падав поволи, як підтятий

— **Метеор.** Німецкі часописи доносять, що дня 16-го грудня упав в околици Ґердерату величезний метеор, що важив до 5000 фунтів. Перед тим заки метеор упав на землю, бачено у Вестфалії і в кількох надреньских місцевостях великаньску огненну кулю, що летіла воздухом в напрямі від всходу на захід.

— **Жертва гри в карти.** В однім готели в Остендї застрілив свою суджену а відтак відобрав собі житє Максим Ґребнер, австрийский підданий. Причиною самоубийства було то, що Ґребнер в купелевій місцевости Спа програв 300 тисячів зр. в карти.

— **Завіщанє жебрака.** В Римі помер в послідних днях один жебрак, що лишив своїм троїм дїтям маєток в сумі 800 тисячів лїр. Цїле своє житє був жебраком і можна его було бачити кождого дня при вході до одної з римских церков. Видко що й жебрацке ремесло буває часом не аби як поплатне.

## Господарство, промисл, торговля, ґіґієна і вихованє.

### Добрі ради.

— Борозди від води. В одній із попередних „Добрих рад", де була бесїда про меліорацию, сказали ми, що меліорацию (поліпшенє, поправленє) ґрунту може і повинен переводити у себе кождий хоч би й малий господар. Меліорация має головно то на цїли, щоби спровадити з ґрунту непотрібну воду. Вохкість в ґрунтї потрібна, але не вода. Скоро ґрунт має в споді за богато вохкости, то стає ся студеним, тяжким, а коли таки стоїть на нїм вода, то він робить ся квасним і неурожайним. Буває знов і так, що ґрунт не єсть занадто вохкий, але нерівний, має досить мілкі долини, в котрих вода весною або по дощах за довго стоїть. У нас то на ґрунтах малих господарів найчастїйше видко особливо з весни; збіже там вимакає а відтак лишають ся на поли майже пусті плїші. Розумний господар не допустить до того, а буде старати ся поправити свій ґрунт тим способом, що спустить з него воду. До такої роботи не треба анї великої науки, анї богато заходу і часу, лиш трохи уваги і здорового розуму і доброї волї, а можна легко ґрунт поправити. Найпростїйшим способом того рода меліорациї єсть робленє на поли борозд від води. Підчас дощу треба уважати, куди вода стікає з поля; она сама жолобить собі ровець та старає ся плисти в найнизше місце. Треба отже визначити тичками напрям, куди вода стікає а відтак після тих тичок зробити плугом борозду. Ту борозду треба опісля поглубити рискалем і землю з неї викинути на поле, рівно розгорнути і заскородити, а береги борозди трохи приплескати. Лиш не треба за надто глубоко добувати з неї землю, бо добуде ся неурожайну, котра викинена на поле присипле зерно. Чим рівнїйше поле, тим глубшу треба робити борозду від води. Коли поле єсть нерівне, а має ямковаті долинки, то треба борозду від води так робити, щоби она вминала ті долинки, бо инакше вода би в них збирала ся і ґрунт робив би ся квасний. Конець такої борозди від води найлїпше, коли можна, пустити на сїножать, бо тогди вода з поля вийде в хосен сїножати. Колиж би не можна того зробити, то на кінци такої борозди треба викопати короткий але глубокий ровець або яму, щоби в нїй осїдав намул, який вода нанесе з поля. Той намул треба від часу до часу вибирати і навозити ним сїножать. Нїколи же не треба води з поля пускати в рови при дорозї або таки на саму дорогу, бо в нїй єсть богато частий гною. На дуже спадистих полях треба борозду від води робити дуже косо і так, щоби она крутила ся то в один, то в другий бік; тогди вода, спливаючи, не буде за борзо і не за богато забирати землї з поля. Щоби вода по довгих зливах не за довго стояла на поли, то до першої головної борозди від води треба ще зробити зо дві другі; вода з бічної борозди буде тогди спливати в головну. На робленє таких борозд від води повинні звважати особливо ті господарі, котрих ґрунти суть мокрі і тяжкі.

— Кілька слів про годованє товару. Вже минули ті часи, коли господар не питав, кілько якої пашї давав товаринї, бо мав єї подостатком. Нинї настали тяжкі часи і треба зі всїм вже добре числити ся, отже й з пашею для худоби. Се єсть заразом і одна причина більше, длячого наші господарі мусять передовсїм старати ся просьвітити ся, щоби відтак були з них добрі господарі. Хто нинї хоче розумно годувати худобу, мусить уміти добре рахувати ся і брати все на вагу, отже й знати ся на вазї, а то ось чому: щоби знати кілько треба на якийсь час пашї і кілько з неї що дня давати штуцї, щоби й худоба добре виглядала та мала силу до роботи і щоби на той час пашї стало. Нинїшному господареви треба вже не лиш знати, кілько штук товару він має, але й кілько кожда штука важить. Після того має він відтак обчислити, кілько треба єму пашї для его товару на якийсь час; кілько тота паша буде коштувати і кілько з неї давати що дня кождій штуцї. Возьмім найпростїйший примір такий: Штука важить приміром 4 метричні сотнари. (Метричним сотнаром називаємо вагу, котра може один сотнар піднести на метер високо; метричний сотнар має 100 кільо). На кождий метричний сотнар ваги тої штуки треба на день по 3 кільо сухої пашї, отже разом 12 кільо. Коли же треба ту штуку годувати сто днів, то треба й сто разів по 12 кільо або 1200 кільо, або 12 метричних сотнарів. Колиж би господар мав 5 штук худоби, то на всї разом треба би єму пять разів по 12 метр. сотнарів на 100 днів. — В отсих кількох словах і на сїм примірі показали ми лиш, як нинїшний поступовий господар мусить уміти обчисляти пашу, коли хоче виживити свій товар. Але на самім обчислюваню ще не конець. Він мусить ще знати, що то значить суха паша. То не значить лиш н. пр. що сїно єсть сухе, бо й в найсухійшім метричнім сотнарі сїна знайде ся ще 15 кільо води. Отже тих 15 кільо води треба відчислити від ваги сїна, а тогди аж буде ся мати вагу сухої пашї. Але дальше: господар мусить знати, яку поживну вартість має кожда паша; він мусить н. пр. знати, кілько і якої поживи єсть в пашї. А тою поживою в пашї єсть н. пр. білковина (метричний сотнар сїна має більше менше 8 кільо білковини). А що ж тота білковина? — Скажемо хиба лиш, що то найпожанїйша часть пашї. — Чи наші господарі дорослн вже до такого обчислюваня пашї для своєї худоби? Они самі то найлїпше знають, а ми скажемо хиба лиш тілько, що дальше обчислюванє мусимо тут перервати, бо они би нас не зрозуміли. Треба би ще пояснювати богато бічних річий. То дотичить лиш самих вже письменних господарів. А що ж казати о тих неписьменних, на скрізь темних? Не дивота хиба, що лихварі дають їм свій товар на випас!

— Насїнє треба зміняти, бо оно зводить ся. Досьвід поучив, що горох і фасоля зводять ся по третім сїяню того самого насїня, се-б то в третім поколїню — буває і менший урожай і гірше зерно. Жовта т. зв. шпараґова фасоля стає зеленою. Калярепа і салата, а так само і цибуля гонять більше в насїнє.

---

дуб, що маєстатично подає ся підрубавшій его сокирі. Але й падаючи вимовив ще з послїдним віддихом: Ходїть сюди!

Американцї лишили побоєвище королївскому войску.

В інтересї анґлїйского команданта не було, щоби той успіх використати ще дальше, бо він знав, що надходять більші сили американьского войска.

В двайцять мінут по тім, коли Лявтон погиб, не було вже на побоєвищи анї Анґлїйців, анї Американців.

Коли доктор Сайтґрівс при збираню войска побачив, що десь нема капітана Лявтона, побіг зажурений на побоєвище і став шукати его межи погибшими.

Нараз побачив може на пятьдесять кроків від себе Бетті Флянаґан, що сидїла на земли і плакала. Она сперла була голову Лявтона собі на колїна.

— Джоне, любий друже! — крикнув доктор прибігаючи. Де Ви зранені?

— Говорите вже до неживого! — сказала Бетті.

— Неживий! — крикнув Сайтґрівс, прикликнув і подивив ся, чи нема ще слїду житя в тїлї, а відтак сказав: Так, вже неживий — помер! Дав Бог, щоби і я був з ним згинув! Прийшла твоя година, дорогий друже, і неодин обачнїйший пережив тебе, але нїякий лїпший, нїякий хоробрійший!

— Ой, капітане Джеку! — голосила маркетанка з плачем. — Він був душею цїлого корпуса! Ой, ой, ой!

Земля задуднїла від кіньских копит — то їхала цїла шкадрона драгонів з Денвудї'м попереду, котрий довідав ся о судьбі Лявтона.

Він зліз з коня, нахилив ся над погибшого, котрого лице споглядало суворо і грізно; коли хотїли взяти від него шаблю, котру держав в руцї, закостенїлі пальцї не хотїли єї пустити.

— Поховати єї разом з ним! — сказав Денвудї тронутий глубоко і приказав своїм драґонам, котрих взяла охота мести, гнати за Анґлїйцями.

Анґлїйцї уставились в чотири боки, взяли в середину міжи себе своїх поранених і так машерували через долину, коли над'їхали драґони.

Денвудї зачепив ворога з цїлою силою в тім намірі, щоби его розбити; але Анґлїйцї приняли кавалерию баґнетами. Серед вірджіньскої кавалериї зробив ся від того заколот і она почала уступати ся, а коли піхота почала стріляти, майор упав зранений з коня.

Анґлїйцї помашерували дальше, скоро атакуючі дали їм спокій; Денвудї, ранений тяжко, хоч не небезпечно, відкликав своїх людий, а ті занесли свого раненого майора і тїло свого капітана до одного із фертів на верховинї, де Лявтона похоронено з войсковими почестями.

Минуло богато тижднів, заким майор під доглядом своєї молодої жінки подужав, а як то нераз благословив він ту хвилю, котра дала єму так щиру і красну подругу! —

Вашинґтон розіслав войско незадовго на зимівку, а Денвудї дістав з титулом підполковника позволенє вернути з своєю жінкою для поратованя здоровля на свою плянтацию.

Але заким ще виїхали з Фішкіль, дістали письменну вість писану якоюсь незнакомою рукою, що Генрі єсть зовсїм безпечний і має ся добре, та й що Вельмере виїхав з Америки.

Була то щаслива зима для Денвудї'го і Франсеси. (Конець буде).

---

### Телеграми.

**Відень** 28 грудня. Посол до Ради державної ґр. Гуін (з тирольскої партиї клерикальної) зложив свій мандат.

**Йокагама** 28 грудня. Президент мінїстрів і мінїстер маринарки подали ся до димісиї. Президентом мінїстрів стане мабуть ґр. Іто.

---



За редакцию відповідає: Адам Креховецкий

# Люди не маючі
## занятя
або ті, котрі хотіли би
## свій льос поправити

потрібні суть до обнятя виключноої продажи артикули патентом охороненого, в великій скількости купованого. Не потрібно капіталу. Ціна купна 1 зр. 50 кр., ціна продажи 3 зр. Продаж практичних новостий неодному дала маєток. Оферти під „виключна продаж“ до **Haasenstein i Vogler A. G.** в Кольонії над Реном. 53

**Франко і без коштів**
**лиш злр. 5·50**
знаменитий
## СУРДУТ ЗИМОВИЙ З ЛЬОДЕН

з сильного, грубого, теплого льодену, не до подертя, з грубою і теплою підшевкою, після найновійшої моди, добре зроблені, з ковнїрем до викладаня і кишенями, краски брунатної, сїрої, драп, гладкий або в крати.

Сурдути ті суть задивляючо дешеві, отже кождий з читаючих то най не занехає замовити собі. — На міру треба подати: обвід груди́й і довготу рукавів. Посилки за посліплатою або за попереднім надісланєм гропий франко і без коштів.

Адреса: **Бюро убрань Апфель, Віднь І. Фляйшмаркт 6.**

---

## Бюро оголошень і дневників
приймає
## ОГОЛОШЕНЯ
до всїх дневників
**по цїнах оригінальних.**
До
**Народної Часописи, Ґазети Львівскої, і Przeglą-dy**
може лише се бюро анонси приймати.

---

## Бюро дневників і оголошень
# Л. ПЛЬОНА
## у Львові
улиця Кароля Людвика число 9.
приймає
**абонамент на всї дневники**
**по цїнах оригінальних.**

---

# С. Кельсен у Відни
поручає:

Кльосети з перепливом води і без того. — Рури кльосетові. — Каналові насади з патентовим замкненем. — Збірники на воду. — Комплетні уряджeня купелеві. — Вентілятори. — Прибори до водотягів, як також рури ляні і ковані. — Помпи, фонтани і всякі арматури.

**Заступники для Галичини і Буковини**
## ГЕРМАН ГАМЕЛЬ у Львові Пасаж Гавсмана ч. 8.
**На жаданє висилає ся катальоґи.**

---

Бюро дневників і оголошень **Л. Пльона** у Львові
улиця Кароля Людвика число 9, приймає
абонамент на всї дневники по цїнах оригінальних.

---

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.